

نقدی بر کتاب جهادگرایی و مرگ نوشته اولیویه روآ

داعش فرانسه همه داعش نیست

روآنسبت به بسیاری از پژوهشگران غربی نگاه دقیق تری به داعش دارد و می‌کوشد تحلیل از آن ارائه دهد که به واقعیت نزدیک تر باشد. اما تحلیل او توانسته است شامل همه واقعیت مربوط به داعش باشد؟

یاسر قرونی حائری

یاسر قرونی استادیار گروه تاریخ دانشگاه تهران است. او صاحب کتب و مقالاتی در حوزه‌های تاریخ جهان اسلام، و مسائل جهان اسلام است. در این یادداشت او به بررسی نقادانه کتاب اولیویه روآ درباره داعش پرداخته است.

سلفی‌گری، هرچند به صورتی اغراق‌آمیز، و این جمله که قدرت داعش در به‌بازی گرفتن ترس‌های ماست^۱ و بحث‌های آخر کتاب درباره اینکه «لایسیته فرانسوی کمکی به حل مسئله نمی‌کند و با اخراج دین از حوزه عمومی آن را تقدیم رادیکال‌ها و گروه‌های حاشیه‌ای کرده است»^۲ و جمله آخر کتاب: «باید به رادیکال اجازه داد صحبت کند، همچنان که دادگاه‌های قرن نوزدهم به یک آنارشویست یا قاتل زنجیره‌ای اجازه می‌دادند مفصل حرف‌هایش را بزنند. امروزه ما تمایلی به دیدن چهره رادیکال، دانستن نامش یا شنیدن صدایش نداریم. می‌خواهیم در قلمرو ناشناخته باقی بماند»^۳، همه و همه نمونه‌هایی از این تحلیل دقیق هستند. اما نگاه روآ به داعش کاستی‌هایی دارد که در ادامه به آن‌ها خواهیم پرداخت.

ناسازگار در چهارچوب روایتی بزرگ‌تر و جهانی‌تر، و رویکرد آخرالزمانی^۴، جهادگرایی به جای جهاد^۵ خانواده‌گرایی داعش^۶، طغیان علیه سیستم، رواج نوعی سلفی‌گری ساده‌سازی شده، تشکیل یک گروه همبسته، جست‌وجوی منزلتی که از احترام به هنجار به دست می‌آید، تفسیر جرم به عنوان اعتراض سیاسی مشروع^۷، نقد نظریه محرومیت نسبی در شکل‌گیری داعش^۸، و اشاره به قهرمان انتقام‌گیر^۹ بحث فرهنگ‌زدایی^{۱۰} و اینکه «لایسیته و بنیادگرایی هر دو نتیجه فرهنگ‌زدایی از دین هستند»^{۱۱} و تأکید بر گسست رادیکالیسم از دین و اینکه «رادیکال‌ها رادیکالیسم را برای خود رادیکالیسم می‌خواهند»^{۱۲} و تأکید بر قراردادن داعش در ادامه تاریخ رادیکالیسم و نه تاریخ

+
روآ داعش را می‌شناسد
الیویه روآ پژوهشگری فرانسوی است که در حوزه اسلام سیاسی پژوهش می‌کند و بخشی از کارهای خود را به شناخت داعش اختصاص داده است. روآ از معدود افرادی است که شناخت خوبی از داعش دارد، هرچند در برخی مسائل می‌توان به شناخت و تحلیل او خرده گرفت، اما از حق نباید گذشت که شناخت او نسبت به داعش شناخت خوبی است. روآ در کتاب جهادگرایی و مرگ تحلیل‌هایی درخشان ارائه می‌دهد مبتنی بر اطلاعاتی دقیق: اشاره به بحران هویت، مسلمان سنتی نبودن داعش، طغیان نسلی، خودتخریبی، گسست رادیکال از جامعه، زیبایی‌شناسی خشونت، قرارگرفتن فرد